Tip 2 Diyabetli Hastalar?n Öz Yeterlilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Tip 2 Diyabetli Hastalar?n Öz Yeterlilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31636

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Tip 2 Diyabetli Hastalar?n Öz Yeterlilik Ölçe?i, öz yeterlilik kavram?n?, özellikle **Tip 2 Diyabet** hastalar?n?n kendi kendilerine bak?m (self-care) uygulamalar?n? ne kadar ba?ar?l? bir ?ekilde gerçekle?tirebildiklerine dair inançlar?n? de?erlendirmek amac?yla uyarlanm?? bir araçt?r. Ölçek, Öznur Usta Ye?ilbalkan taraf?ndan 2001 y?l?nda yürütülen bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Bu araç, hastalar?n hastal?k yönetimi ve günlük ya?am aktivitelerindeki yeterlilik alg?lar?n? ölçerek, hem?irelik ve sa?l?k bilimleri alan?nda önemli bir de?erlendirme imkan? sunmaktad?r.

Ölçek, bir adaptasyon çal??mas? olup, **Tip 2 Diyabet** yönetiminin karma??k gerekliliklerini yerine getirme konusundaki bireysel inançlar? nicel olarak ölçmeyi hedefler. Elde edilen veriler, sa?l?k profesyonellerine hastalar?n e?itim ihtiyaçlar?n? ve psikososyal destek gereksinimlerini belirlemede yard?mc? olmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Tip 2 Diyabet, Öz Yeterlilik, Kendi Kendine Bak?m, Diyabet Yönetimi, Sa?l?k Psikolojisi, Uyarlama Ölçe?i, Kronik Hastal?k Yönetimi.

Yazarlar

Öznur Usta Ye?ilbalkan

Amaç

Ölçe?in temel amac?, **Tip 2 Diyabet** tan?s? alm?? bireylerin, hastal?klar?n?n yönetimi için kritik öneme sahip olan kendi kendine bak?m davran??lar?n? sergileme konusundaki öz yeterlilik düzeylerini belirlemektir. Bu öz yeterlilik inanc?n?n belirlenmesi, sa?l?k profesyonellerine hastalar?n tedavi uyumunu ve ya?am kalitesini art?rmaya yönelik ki?iselle?tirilmi? müdahale stratejileri geli?tirmede yol gösterir.

Ölçek, ayn? zamanda Tip 2 Diyabet hastalar?n?n öz yeterliliklerini etkileyen demografik, klinik ve psikososyal faktörleri incelemek için de tasarlanm??t?r. Bu sayede, diyabet yönetiminde ba?ar?y? engelleyen veya destekleyen çevresel ve bireysel de?i?kenler hakk?nda derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlanm??t?r.

Yap?

Ölçek, Albert Bandura'n?n Sosyal Bili?sel Kuram?'n?n temelini olu?turan **öz yeterlilik** (self-efficacy) psikolojik yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, bireyin belirli bir görevi ba?ar?yla tamamlama

ARABPSYCHOLOGY.COM

yetene?ine olan inanc?n? ifade eder. Tip 2 Diyabet ba?lam?nda bu, hastan?n diyetine uyma, düzenli egzersiz yapma, ilaçlar?n? do?ru kullanma ve kan ?ekeri takibi gibi karma??k kendi kendine bak?m görevlerini yerine getirme becerisine olan güvenini kapsar.

Yüksek öz yeterlili?e sahip hastalar?n, kronik hastal?k yönetiminde daha aktif ve ba?ar?l? olmalar? beklenmektedir. Ölçek, bireyin sadece bilgi düzeyini de?il, bu bilgiyi prati?e dökme konusundaki psikolojik inanc?n? ölçerek, diyabet yönetiminde önemli bir motivasyonel gösterge sa?lar.

Geçerlik

Kaynak verilerde spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi?tir. Ancak, ölçek bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilip uyarlanm??t?r. Uyarlama çal??malar?nda genellikle içerik geçerli?i (uzman görü?ü) ve yap? geçerli?i (faktör analizi) yöntemleri kullan?l?r.

Ölçe?in orijinal yap?s?n?n Tip 2 Diyabet hastalar?n?n kendi kendine bak?m davran??lar?n? temsil edip etmedi?i, çal??man?n ana referans kayna?? olan tezde detayl?ca incelenmi?tir. Tam geçerlik sonuçlar? ve kullan?lan geçerlik yöntemleri (örne?in, ölçüt ba??ml? geçerlik veya ay?rt edici geçerlik) için orijinal yüksek lisans tezi olan Usta Ye?ilbalkan (2001) çal??mas?na ba?vurulmas? gerekmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizlerine ili?kin do?rudan katsay?lar (örne?in **Cronbach Alfa** de?eri) kaynak içerikte yer almamaktad?r. Tipik olarak bir uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in iç tutarl?l???n? de?erlendirmek amac?yla güvenirlik çal??malar? yürütülür. Bu çal??ma muhtemelen ölçe?in maddelerinin tutarl?l???n? ve zaman içindeki kararl?l???n? (test-tekrar test güvenirli?i) incelemi?tir.

Güvenirlik sonuçlar?na dair detayl? bilgiler, Usta Ye?ilbalkan'?n (2001) Yüksek Lisans tezi içerisinde yer almaktad?r. Ölçe?in klinik uygulamalarda kullan?labilmesi için gerekli olan minimum güvenilirlik standartlar?n? kar??lad??? varsay?lmaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in uyarlama sürecinde, orijinal yap?n?n Türk kültürüne ve **Tip 2 Diyabet** popülasyonuna uygunlu?unu test etmek amac?yla faktör analizi tekniklerinin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu analizler, ölçe?in ölçtü?ü öz yeterlilik yap?s?n?n kaç boyuttan olu?tu?unu ve maddelerin bu boyutlara ne ölçüde yüklendi?ini ortaya koyar.

E?er ölçek çok boyutlu bir yap?ya sahipse, faktör analizi bu alt boyutlar? (örne?in, diyet öz

ARABPSYCHOLOGY.COM

yeterlili?i, egzersiz öz yeterlili?i) ay?rmada kritik rol oynam??t?r. Faktör yap?s?na ili?kin kesin sonuçlar (Aç?klanan varyans yüzdesi, faktör yükleri), çal??man?n metodoloji bölümünde sunulmu?tur.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Derecelendirme bilgisi kaynakta mevcut de?ildir. Yüksek ihtimalle Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullan?lm??t?r.

Language Available: Türkçe

Population Group: Kronik hastal??? olan bireyler

Age Group: Yeti?kinler

Population Details: Tip 2 Diyabet tan?s? konmu? hastalar.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Diyabetli Hastalar, Öz Yeterlilik Ölçe?i, Psikometri, Kendi Kendine Bak?m, Ege Üniversitesi, Öznur Usta Ye?ilbalkan.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: oznurustayesilbalkan@hotmail.com

Correspondence Address: Ege Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü (Çal??man?n yap?ld??? kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2001 y?l?nda Öznur Usta Ye?ilbalkan taraf?ndan yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in ticari olmayan akademik veya klinik amaçl? kullan?m? genellikle tezin referans gösterilmesi ko?uluna ba?l?d?r. Kullan?m izinleri ve olas? ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Öznur Usta Ye?ilbalkan ile do?rudan ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Ölçe?in orijinal referans y?l? 2001'dir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Usta Ye?ilbalkan, Ö. (2001). *Tip 2 diabetli hastalar?n kendi kendine bak?mlar?ndaki öz yeterlilikleri ve öz yeterliliklerini etkileyen faktörlerin incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). Ege Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?zmir.

Tezin çevrimiçi ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: tip-2-diyabetli-hastalik-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf

Tip 2 Diyabetli Hastalar?n Öz Yeterlilik Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte mevcut de?ildir. Maddeler ve derecelendirme yönergeleri için yazar?n orijinal tezi incelenmelidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM